

ric TOLOSA, i de TOLUBIAS (>*Toluges*) i TOLUBA (>*Tolba*), que encara anirem tractant en sengles articles.

Tot plegat ens suggereix una moderada preferència per a la base ILERTIUM (amb la *t* de la menció més antiga), que acabem proposant, amb les indicades reserves.

Un paràgraf final de l'article *Lleida* suggereix una altra presumpció que, encara amb més reserves, no deixem de consignar: s'ha conjecturat (Schmoll) que IL- en el nom ibèric de Lleida, ILER(S)DA, significués 'llop' o 'home-llop' (fr. *loup-garou*, al. *werwolf*). Doncs *les bruixes de Llers!* Les llegendes multiseulars, com la d'aqueixes bruixes, (glossades per Pere Coromines en les *Gràcies de l'Empordà*, i en el bell poema d'En Fages de Climent) solen ser reminiscència d'antiquíssimes creences. I si el *loup-garou* o el *lupercus* (Ernout.M.) no és un bruixot, o un que pretén ser-ho, què és?, en el fons...

PARÒNIMS. N'hi ha algun en els Pirineus, en terra gascona, arran de la cresta pirinenca (que també *Llers* hi és arran). L'Estany de *Lers*, en el Coserans (dept. Arieja), no gaire gran, en te. del mun. del Port, al capdamunt de la vall que desaigua cap al NNO., 10 k. més avall, a Massat (distr. St. Girons). El seu nom es repeteix, duplicat, en el Bearn. A l'alta Vall d'Ossau, *Lers*, pasturatges del terme d'Arúdy, damunt Aste i Beon (Hourcade, *Le Haut-Ossau*, mapa 2, al peu del Pic *du Coigt* (<COLLEM) de *Lbers*, 1554 alt. (mapa Boisson (nC7) Però aquesta *Lb* sembla ser grafia fantasiosa car manca a la doc. antiga: *Lers* a.1443, *Lertz* a. 1486 (P.Raymond. *Dict.Top.BPyr.*). I un altre, 50 k. més a ponent, a l'alta vall d'Aspa, que també grafien amb aquesta *Lb* mal fundada: *Lbers* o *L'Hers*, hameau en el mun, d'Accous, en una vall afl. del riu de Lescun (o Gave d'Aspa), que baixa de la frontera aragonesa (Boisson, mapa Ossau-Aspa G5 i 4). Per a nosaltres aquests dos noms tenen el singular valor de suposar també una base *rx* (puix que RS dona també sempre *ss* en gascó), i amb la grafia *Lertz* del S.XV, confirmen la base *ILERTIUM, en terra de substrat aquità, tan afí al nostre ibèric.

Llert, V. *Larén*

LLES, LLESP, LLESSUI

LLES, poblet de la baixa Cerdanya (Baridà), dalt de la muntanya, 3 k. amunt i al N. del Segre, i de Martinet, uns 20 a l'O. de Puigcerdà; és un poble petit però cap del seu municipi i que té els agre. Viliella, Coborriu i Travesseres.

PRON. *Jés*, oït a La Llosa, 1926; i en les enq. de 1935, en el poble mateix (VIII, 145-161) i els circum-

dants.

MENCIONS ANT. 839: Acte C.SdUrg.: *Lesse*, i en el Capbreu vulgar i la còpia del S. XII: *Les* (ed. PPujol, n. 146); 1313: *Les* (MiretS., *Castellbò*, 228).

5 Estalviarem temps i explicacions, anticipant tot seguit les dades d'altres dos pobles catalans de segura afinitat etimològica.

LLESP, poble de la baixa Vall de Boí, elevat a la dreta del riu, a poc més de mig camí de Boí al Pont de Suert.

PRON. *Jésp* a Barruera, Casac, 1920; id. Cor., a Barruera, 1953, a Cardet (XIII, 166, 170), en l'enq. del poble mateix (XIII, 192-197) i sovint a Boí, Barruera, etc. 1955ss.

La importància, ja antiga, del poble es reflecteix en el fet que, quan a l'alta vall de Boí, la gent de la Vall es mantenien en actitud esquerpa i poc abordable, els clergues forasters anomenaven tota la vall, amb un adjectiu derivat del nom de *Lesp*, que és el que ens forneixen les mencions més antigues.

MENCIONS ANT. 819: «infra territorio *Lespetano*, in villa ubi dicitur Coll» ['Còll'], Abadal *P. i R.*, n.4); 874: «--- hereditate q. abeo in *Bal Lespetana*, et in kastro q. vocabulum est *Abuleto* ['Aulet'] (mal segmentat «balle *Spetana*», per Abadal, *P. i R.*, 323); 892: «in valle *Lespetana* - - in illo *Collo*» (ibid. 331).

És la formació adjectival en -ITANUS -A que es repeteix en aquell temps en tants llocs i comarques (*Svetano* 'rodalia de *Seva*', INCAMPITANA >*Tossa Encampdana* damunt *Encamp*, etc.) Després el trobem ja en la forma del NL propi: 1015: in *Lespe* (SerranoS., *NHRbga*, 464). 1076-94: in *Lespe* (Abadal, o.c. 189); 1359: Loch *Dalesp* (*CoDoACA*, XII, 73), o sigui *dà lèsp* o *dà jésp*: és un cens copiat per escribes orientals ple de confusions de *e* amb *a* (com *Lasuy* per *Llessui* ib., p. 75, cf. infra).

En l'enq. de 1953 a Barruera vaig recollir *Lespedána* (XIII, 162) com a nom d'un rodal de camps i prats cap al fons del terme, que per allà afronta amb el de Llesp. Es comprèn, doncs, que l'adjectiu, creat pel llenguatge administratiu, devia tenir també alguna penetració fins a l'ús popular, designant la part de terme limítrof entre els dos termes; i en aquesta funció la -*t*- apareix amb l'evolució popular en -*d*-, però s'hi conservà la *l*- no palatal en forma semiculta.

LLESSUI, el poble més alt de la vall d'Assua (situada entremig de *Lles* i *Lesp*, a poc més de mig camí: formant l'ampla comarcada superior d'aquesta vall pallaresa.

PRON. *Jesúj*, oït a Sort, Casacub. 1920; jo ho he oït igual, dotzenes de vegades, a tota la Vall d'Assua, a Sort, a la Vall Ferrera, etc., 1932-58, i el 1963 en l'enq. de Llessui mateix (XXXVI, 188-195, 198).